

Ma 24 éve így indult el hóditó útjára a szegedi ellenforradalom

Az évfordulón néma megemlékezéssel ünnepli a város a történelmi eseményt

(A Délmagyarország munkatársától) 1919 májusának eleje az ellenforradalmi készülődések jegyében izott, parázslott Szegeden. Az idegek már pattanásig feszültek voltak, mindenki érezte a levegőben a nagy események óvatosan fujdogáló szelét. Nyíltan nem lehetett kiállni, mert a város felett a vörösök uralkodtak s itt gyámkodott a francia megszálló sereg is Charpy tábornok és Betrix ezredes vezetésével. A vörösre mázolt magyar helyőrség a Mars-téri laktanyában tanyázott, a város katonai parancsnoka Diendorfer alezredes, az állomásparancsnok Szombathelyi alezredes, a laktanyaparancsnok pedig Pottyondy őrnagy volt, akik azonban a legnagyobb titokban résztvettek minden ellenforradalmi jellegű megmozdulásban. A jószerecsény folytán a szegedi helyőrségnek jóformán valamennyi tisztje szintén nemzeti érzelmi volt és csak a kedvező pillanatot várták, hogy bátor kiállással nyíltan is szembehelyezkedjenek a vörösökkel.

Az ellenforradalmi készülődés izgalmas napjai

Az ellenforradalmi készülődésben résztvevők május elején elhatározták, hogy katonai puccsot hajtanak végre, a Mars-téri laktanyában elhelyezett vörös helyőrséget lefegyverezik, a laktanyát birtokukba veszik és megteremtik a nemzeti alapon álló magyar hadseregnek magvát, amely a polgárság ellenforradalmi szervezkedését majd támogatni. A tervet tudomására hozták Betrix ezredesnek is, aki először kijelentette, hogy nem gördit akadályt a terv megvalósítása elé. A puccsot május 6-ra tervezték, május 5-én azonban Betrix megváltoztatta az elhatározását és közölte, hogy megtiltja a terv végrehajtását. A szervezkedés vezetői azonban elhatározták, hogy Betrix álláspontja ellenére is végrehajtják másnap reggel, vagyis május 7-én a puccsot.

Erről a napról a következőket írja dr. Kelemen Béla „Adatok a szegedi ellenforradalom történetéhez” című munkájában:

„Holnap tehát, ha minden sikerül, nagy nap lesz. Az első lépés az önálló magyar hadsereg felé. Örvendetek lélekkel halottam Heimtől és Dobokaytól a mai híreket, a holnapi napra történő előkészületeket. Eszembe jutott a sok évtizedes küzdelem az önálló magyar hadseregért...”

De másként képzeltük — akkor! Ma: franciák, spáhik és néger Szegeden; szerbek Horgoson, románok Szentesen.

Ilyet még a legpesszimistább sem lehetett képes elgondolni.”

1919 május 7

Borús, esős időre ébredt Szeged ma huszonnégy éve, május 7-én reggel. Az utcák szinte néptelenek voltak, a Tisza áradt s a hangulatot valami feszült várakozás uralta. anélkül, hogy valaki is tudott volna a készülődő levő eseményekről. Pottyondy őrnagy, a laktanyapa-

ranecskorán reggel puská és szurony nélkül sorakoztatta a vörös legénységet a laktanya udvarán azaz, hogy szemlét kíván tartani fölöttük. Az előre kidolgozott tervek szerint ugyanekkor a Kossuth Lajos-sugáruti csendőrlaktanyából Tirts Béla csendőrnagy parancsára Hrabák István főhadnagy vezetésével megbízható s már az előző napon felesketett csendőrszázad indul el a laktanya felé. A Margit-utcai polgári leányiskolában gyülekező tartalékos tiszti és tisztjelölti különítmény 72 tagja pedig báró Heim Géza százados vezetésével indul el a laktanya felé. A különítmény négy szakaszban indult el dr. Mihályffy István, Dobó József, dr. Tóth Imre és dr. Nekich Richard főhadnagyk parancsnoksága alatt. Az egész akciót Diendorfer alezredes irányította. A parancs az volt, hogy lehetőleg vérontás nélkül birtokba kell venni a laktanyát és le kell fegyverezni a vörös őrséget, ha azonban akár a tiszti szakaszok, akár az őrszemek, vagy a csendőrség ellenállással találkoznak, fegyvert kell használni.

A csendőrség meglepetésszerűen ütött rajta a laktanya őrségen, minden zaj és feltűnés nélkül sikerült lefegyverezni őket s miközben a vörös legénység a laktanya hátsó udvarában fegyver nélkül sorakozott, a tartalékos tiszti szakaszok belopódtak a laktanyába, összeszedték a fegyvereket és megszállták a szobákat. Amikor pedig mindez megtörtént, óriási pánikot keltve megjelentek a hátsó laktanyaudvarban is. A fegyvertelen kommunisták tehetetlenek voltak a fegyveres túlerővel szemben s nagy szitkozódások közepette megadták magukat. Ugyanakkor Jankura főhadnagy a laktanya homlokzatán a vörös zászlót kicserélte a magával vitt nemzeti színű lobogóval s miután a sikeres katonai akcióról jelentés ment a városházára, dr. Bárdoss Béla főjegyző azonnal felhuzatta a városháza tornyára is a nemzeti színű zászlót. A laktanyában pedig szétválogatták a lefegyverzett legénységet, a kommunista érzelműeket letartóztatták és átkísérték a Osilagbörtönbe, a nemzeti érzelműeket pedig Diendorfer ezredes feleskeltette a nemzeti színű zászlóra.

Még ugyanezen a napon átszervezték a városi rendőrséget, Betrix ezredes, aki előző napon még hevesen ellenezett a puccsot, a délutáni órákban magához kérte Szombathelyi alezredest és elismerését fejezte ki előtte a példás megszervezettséggel végrehajtott puccsért.

Ezekkel a történelembe írott eseményekkel zajlott le Szegeden 1919-

ben május 7-nek örök időkre emlékeztető napja s ezek az események indították el a mos már pereről perere dagadó, egyre nagyobb területen szétáradó diadalmas szegedi ellenforradalmat, amely végül is az ország bilincseinek lerázásához vezetett.

Néma megemlékezés a 24. évfordulón

Az 1919-i május 7. eseményeinek emlékeztetőre három évvel ezelőtt a város hatósága a ma már Horthy Miklósról elnevezett volt 46-os laktanya főbejárata elé egyszerű, de maradandó emlékművet állított, hogy az uőkor emlékezete és figyelmének ébersége soha nem lankadjon.

Ma a nevezetes nap huszonnegyedik évfordulójához érkezünk.

Csemege-bor helyett kérjen

SOLYMOSY NEKTÁRT!

Zamatos, édes, tüzes bor. Minden jobb vendéglőben és csemegeüzletben kapható. A minőségért felel a Solymosy Minőség Bortermelés Szeged, Béke-u. 2

Kéthónapi fogházzól másfélévi börtönre emelte föl a tábla a katonákat bántalmazó bácskai legény büntetését

(A Délmagyarország munkatársától) Az újvidéki törvényszék a múlt decemberben súlyos testisértés vétségéért kéthavi fogházzal ítélte Krámer Miklós 30 éves dunacsébi molnárlegényt, mert 1912 március 25-én az utcán többbedmagával megtámadta Végh István folyamőr szakaszvezetőt, valamint Kószó István honvédet és egy vastag eperfakárral leütötte őket.

A királyi ügyészség szándékos emberölés büntetének kísérlete címén emelt vádat Krámer ellen, a törvényszék azonban a főtárgyalás bizonyítási anyagának figyelembevételével súlyos testisértés vétségévé minősítette le a vádat.

A tábla az ügyben széleskörű bizonyításkiegészítő eljárást folytatott le, amelynek adatai megdöntötték az elsőfokú ítélet indoklásának megállapításait. Az eset szemtanújának, Vasziy Lázárnak vallomásaiból kitűnt, hogy a vádlottnak az az előadása, miszerint ő szorongatott helyzetben ragadt volna karól, nem felel meg a valóságnak. Ennek az érdektelen tanúnak a vallomása a táblai mérlegelés szerint megegyezik a sértettnek azzal az előadásával, hogy semmiféle verekezésben nem vett részt, hanem az után a gyalogjáró szélén a közeledő legényeknek háttal állva nyugodtan és mit sem sejtve cigarettát sodort, amikor minden különösebb előzmény nélkül Krámer több társával együtt rátámadt. Főként tehát a táblai megállapítás szerint a vádlottnak az a védekezése, hogy a két bántalmazott katonát a suhancokkal verekezésbe keveredett volna és hogy Végh a tömegből kiválva megtámadta volna Krámer, Vasziy Lázár vallomásaiból is kitűnik, hogy a sértettek egyáltalán nem tanúsítottak fenyegető magatartást, hanem békésen haladtak az utcán és a támadás hátulról érte őket.

Az esetnek ilyen módon való rekonstruálását teljes mértékben igazolja dr. Incze Gyula kir. törvényszéki orvosszakértőnek a két sértett megvizsgálása alapján kialakult bánt-

Huszonnégy évvel ezelőtt fegyverezték le a bős szegedi ellenforradalmárokat a laktanya vörös helyőrsége s indították el útjára a nemzet feltámadásának szent ügyét.

Az évfordulót ma minden külső dísz és ünnepélyesség nélkül üli meg a város lakossága és hatósága. Így kívánják ezt a mai gondterhes idők. Nem lesz felvonulás, nem lesz katonazene és nem lesznek szónoklatok, se szavatelatok. A megemlékezés mindössze abban fejeződik ki, hogy a város hatóságának képviselőiben dr. Katona István tanácsnok ma délelőtti felkérés a laktanya előtti emlékművet és elhelyezi azon a város emlékeztető ki-fejező koszorúját. Ennél a néma, egyszerű aktusnál részt vesz egy honvédtiszt kiűldöttség is s megjelennek a huszonnégy év előtti ellenforradalmi puccs Szegeden élő aktív résztvevői.

A háztulajdonosokat pedig ismételtten arra kéri a város hatósága, hogy az emlékezés jeléül lobogózzák fel házikaikat a mai napon a nemzeti színű zászlóval.

(O. T. O.)

HADITUDÓSÍTÓ

KIÁLLÍTÁS A PESTI VIGADÓBAN
1943. ÉVI MÁJUS 8-12-IG - NYITVÁIGAZÁS